

Розділ I

– Та ким ти себе вважаєш?

Ці їдкі слова віддунили в голові Грейс, викликаючи цілий шквал емоцій. Гнів, звісно. Дискомфорт. Збентеження. Досаду на власну чесність. І щось на кшталт відчаю.

Це запитання неодноразово ставив їй батько, вочевидь очікуючи відповіді «ніким». Вона мала покірливо опустити голову й засоромитися, відмовляючись від усіх своїх думок та ідей, надій і мрій.

Але Грейс не зігнула шиї, стиснула губи, аби не тремтіли. І не змигнувши оком стерпіла розлючений погляд місис Елізабет Веллс Геллап.

– Перепрошую, мем, та я просто не вважаю, що сер Френсіс Бекон – таємний автор творів Вільяма Шекспіра.

Грізна місис Геллап ледь не вистрибнула з корсета. Від такої зухвалості Грейс голова її зі сталево-сивим волоссям тремтіла від обурення, щелепи ходили ходором, блакитні очі потемніли.

– Що тут мають до речі твої міркування? Є докази. Докази, які я поклала тобі під дурний, упертий ніс.

– Мем, я не вбачаю тут дволітерного шифру, який ви... схоже, помітили. Так, певні відхилення в літерах, безумовно, є, але...

– Ви звільнені від виконання своїх обов'язків.

Ось воно: Грейс очікувала, коли ж пролунають ці шість слів. Вони на мить важко зависли в повітрі, а тоді попадали довкола. Її звільнено. Ось куди заводять чесність.

Вона тижнями вздовж і впоперек прочісувала Чикаго, аж поки їй нарешті запропонували справді цікаву роботу, де треба розуму, а не лише усмішки. Вона так раділа цій посаді, та в реальності виявилось, що це лише махлярство.

Місис Геллап мала пазуху, наче ніс корабля, голос великої герцогині й обґрунтований інтерес до теорії щодо Бекона. Ця теорія заінтригувала її начальника. Ця теорія дала їй дах над головою, одяг і пошану. Завдяки цій теорії вона отримувала фінансування під свої лекційні тури й зачаровувала публіку. Сер Френсіс Бекон забезпечував їй хліб із маслом. І чашку чаю, і цілий сніданок – не кажучи вже про обід із вечерею.

– Ви мене чули? – гримнула місис Геллап.

– Так, мем, – зітхнула Грейс. – Чула.

– То йдіть пакуйте речі.

Грейс кивнула, розвернулася й вийшла з кімнати. Вона не мала аж так багато до пакування, хіба свої розхристані думки, бентежну чесність і відчайдушне прагнення не повертатися додому, до Індіани, де довелося би знову сидіти під каблуком у батька, аж поки не візьме шлюб і не опиниться під п'ятою в чоловіка. Але потрібно було попрощатися з Гарретом Фаркуаром, шаленим і діяльним власником Рівербенку. А насправді їй хотілося попрощатися з місис Фаркуар, яка виявила до неї саму доброту. Навіть материнську турботу у свій ексцентричний спосіб.

Від думки про від'їзд у неї заболіло серце. «Чому не можна було заплющити на це очі, Грейс?»

Відповідь коренилася не лише в її характері, а й у настановах Вільяма Пенна та Дому зібрань квакерів, де вона провела стільки субот свого життя. «Правильне – це правильне, навіть якщо усі виступають проти цього, а неправильне – це неправильне, навіть якщо усі це підтримують».

Грейс узяла зі столика біля дверей свої пальто, капелюшок і сумочку. Пальто було завелике, капелюшок замалий, а сумочка дісталася від мами. Вона намотала на шию шалик, натягнула

рукавички, щоб захиститися від холодного жовтневого повітря, і рушила до вілли, до якої було близько п'ятнадцяти хвилин пішки. Шлях пролягав через розкішний маєток Рівербенк з усіма його чудасіями: маяком на острові на річці, голландським вітряком, японськими садами, басейном із напіврозваленими римськими колонами, ангаром для аероплана, лабораторіями. Не кажучи вже про екзотичних тварин, яких Фаркуар привіз додому з мандрів. Вона й досі не до кінця вірила, що це місце існує, а що вже й казати про її роботу тут протягом трьох місяців. Але в полковника Фаркуара було достатньо грошей, щоб збудувати власне королівство (якщо йому ішлося саме про це).

Вона жадала лишитися тут. Літо злиняло в яскраву осінь, листя вкрилося золотом і міддю й шурхітливо зустрічало прохолодний захід свого життя. Яким буде Рівербенк узимку, закутаний у білі й срібні покрови та святочну радість? Вона цього не побачить. Вона спостерігатиме інтер'єри батьківської ферми в Індіані – грубу, ночви для прання білизни, щітку для прибирання та жалісні страждання матері.

Перш ніж несподівано осісти у Рівербенку, Грейс звільнилася з посади вчительки й втекла з дому. Протягом двох тижнів вона обходила в Чикаго всі агенції з найму, які тільки знайшлися, вистоювала в чергах, заповнювала анкети, проходила тести на швидкість і точність друкування на машинці. Вона добре впоралася зі співбесідами. Рукавичок не знімала, руки скромно складала на колінах; коліна міцно стискала, ноги під стільцем перехрещувала в шиколотках; щоразу робила акуратно зачіску й вдягала стриманий капелюшок. Накладала на губи тьмяно-рожеву помаду, припудрювала носа. Від постійної усміхненості боліли м'язи обличчя.

Проте в жодній агенції не мали інформації про дослідницькі вакансії для жінок у місцевих коледжах чи університетах. Зате пропонували посади секретарок. Діловодів. Працевлаштування для няньок та економок.

Грейс старалася не опускати голову й нагадувала кожному сіренькому чоловічкові в кожній наступній сіренькій конторі, що в неї коледжський ступінь з англійської літератури (ще треба виплатити татові борг за оплату навчання — за ставкою 6%); що вона студювала латину й вільно володіє німецькою.

Їй запропонували дві безперспективні роботи: відповідати на телефонні дзвінки та відписувати на пошту. Однак після швидких обрахунків стало ясно, що з такої мізерної платні вона не потягне оренду житла, купівлю продуктів, панчіх та виплату боргу батькові — хіба що житиме в собачій буді чи ночами торгуватиме собою на розі вулиці.

Повіяло безвихіддю. Перспектива сісти на потяг до Індіани, повернутися додому з підібганим хвостом нестерпно жала. Грейс подвоїла зусилля, та марно. Де ж та ексцентрична старша пані, яку вона так мріяла знайти? Леді, яка мешкає у гігантському вікторіанському особняку, оздобленому з дешевою пишнотою, блукає вісьмома порожніми кімнатами й має пристрасть до розкриття секретів Жорж Санд... чи перекладу Тома-са Стернза Еліота німецькою...

Яка ж вона була дурна.

Останню співбесіду проводив гречний огрядний джентльмен; він склав пальці дашком над стільницею і пильно дивився на неї короткозорими очима крізь засмальцьовані окуляри. Вона якраз описувала свою кваліфікацію й навіть відчувала певний оптимізм, адже він кивав на кожне її слово. Та раптом він перервав її:

— Люба моя, і про що тільки думав ваш батько, коли відпустив вас так далеко від дому, — саму, у велике місто?

Грейс стиснула губи. «Я в нього дозволу не питала». Але на цій зустрічі такі слова не мали зірватися з вуст.

— Проблема ось у чому: щойно я навчу вас відповідно до специфіки нашої компанії, як одного ранку ви увірветесь сюди, красуючись лискучою цяцькою на безіменному пальці лівої

руки. І після всіх гучних промов про кар'єрні прагнення ви, не вагаючись, покинете нас у халепі.

Грейс відкрила була рота, аби заперечити, та він не дав їй і слова вимовити.

— Позбавте мене від розлогих заперечень, міс... — глянув в анкету він, — Сміт. Найкраще, що я можу вам порадити, — займіться організацією зібрань парафіян чи свят врожаю. Ви нічим не відрізняєтеся від решти дівчат, із якими я сьогодні бесідував.

— Відрізняюся! — спалахнула Грейс. — Але ви, схоже, не розгледіли цього навіть крізь окуляри. Я зневажила всіх молодих чоловіків, із якими досі мала сумнівне задоволення знайомитися, і не маю жодного бажання взагалі виходити заміж, щоб утішний приз у вигляді лискучої цяцьки на безіменному пальці нагадував про втрачену свободу.

«На бога. Справді, Грейс?»

— Схоже, ви й справді відрізняєтеся: ви зухвала, поведіться різко й непристойно.

Він підвівся, знову зняв окуляри і вказав їй на двері.

Грейс кортіло зняти лівого черевика й запустити йому в голову, а потім додати правим. Натомість вона дотрималася вказівки — що ще можна було вдіяти? З високо піднятою головою впевнено вийшла з кабінету, відчуваючи, як він витріщається на її зад.

Чоловіки. Високі, приземкуваті, худі, огрядні, старші, молодші... Усі до останнього були нестерпні.

Від розчарування й усвідомлення темного майбуття вона вирішила прогулятися по Чикаго, адже потім доведеться чвалати в Індіану, до своєї дитячої спальні й батькових суворих правил. До неминучої долі племінної кобили, яку проживала її зблякла, змучена мати.

Вона оминула музей природничої історії й вирішила зайти до величезної Бібліотеки Ньюберрі, у фондах якої зберігався

оригінальний фоліант Шекспіра. Великий Бард був, безумовно, її улюбленим автором (особливо вона полюбляла його комедії), тож як опиратися спокусі побачити його слова, переписані від руки. Думка про те, що хтось ретельно виводив кожну літеру, кожне слово й рядок діалогу, щоб поширити й розповсюдити ці п'єси... викликала трепет. Це завдання мусив виконувати хтось значно терплячіший за неї.

Бібліотека Ньюберрі являла собою величну споруду в романському стилі з трьома масивними кам'яними арками над входом і ще трьома поверхом вище, спрямованими просто в небо.

Біля цієї будівлі Грейс відчула себе пігмейкою, дрібнісінькою на тлі усіх зібраних тут знань. Скільки книжок, фоліантів, манускриптів і листів тут міститься? Скільки думок, мрій та ідей? Та попри переляк вона піднялася сходами, пройшла крізь оздоблені полірованою латунню двері, кожна зі ступок яких важила більше за неї саму.

Від інтер'єру в неї перехопило подих. Червона доріжка вела у вестибюль із мармуровою підлогою й кесонною стелею, такою високою, що тільки богові до снаги її змурувати. Тепла цьому просторові додавали різьблені дерев'яні поруччя й бібліотечні столи. У повітрі ширяв священний аромат старих фоліантів та людської допитливості. Це був наче храм розуму.

Вона рушила до кімнати, де зберігалася бібліотека Фолджера, й підійшла до високої полірованої дерев'яної стійки, за якою бібліотекарка, нервово киваючи, робила помітки на планшеті; поруч стояв бундючний елегантно вбраний молодик і давав жінці уривчасті вказівки. На його бейджі було зазначено, що звати його містер Дж. Едгар Гувер, і він із Бібліотеки Конгресу.

— Це називається десяткова класифікація Дьюї, міс Ленгорн. Запевняю вас, це не операції на мозку, а лише метод категоризації та розстановки книжок на полицях у бібліотеці, зрозуміло? Так, повторю ще раз: він базується на відносному розташуванні та відносному індексі...

Грейс терпляче чекала, поки бібліотекарка, киваючи, нашкрябає всі терміни на аркуші. У молодика були великі, грубуваті риси обличчя, такий холодний і прямий погляд, якого вона ще не зустрічала, й різка, сувора військова постава, що позначалася навіть на вухах. Ті стирчали назад, наче у розлюченого kota.

Бібліотекарка позирнула на Грейс, наче й хотіла бути ввічливою й допомогти, але боялася перервати джентльмена, який заволодів її увагою.

Грейс прокашлялася, запитально підняла брови й усмінулася.

Молодик обернувся й поглянув на неї, як на гнойовика, що повзе по столу.

— Чи можу я вам допомогти, мем? — наважилася промовити бібліотекарка.

— Міс Ленгорн, мій час дорого коштує, — дорікнув їй молодик.

— Я... я... — затнулася бібліотекарка. — Перепрошую...

Він обернувся до Грейс.

— Може, ви повернетесь у більш вдалий час, мем?

Продемонстроване ним відчуття власної значущості обурювало.

— Якби ж я могла, сер, та невдовзі їду з Чикаго, і моє найзаповітніше бажання...

Зарозумілий містер Гувер скривив губи й пішов, не давши їй договорити, лише кинув через плече:

— П'ять хвилин, міс Ленгорн. Я повернуся за п'ять хвилин.

Грейс кліпнула очима. Бібліотекарка пробубоніла вибачення.

Дівчина, не гаючись, пояснила, що хотіла, — і за мить, задихаючись, побачила одне із перших фоліо Вільяма Шекспіра.

— Вас цікавить якась конкретна п'єса? — спитала бібліотекарка.

Грейс мимоволі скривила губи.

— Можливо, «Комедія помилок»?

— Дуже смішна річ, — сказала пані.